

ПЕРСОНАЛЬНИЙ ТА ЛОКАЛЬНО-ТЕМПОРАЛЬНИЙ ПРОСТОРИ ФІОНИ ЦИТКІН ЯК ШТРИХИ ДО ЇЇ ДИСКУРС-ПОРТРЕТА

Іщук Т.М.,

студентка 5 курсу Інституту філології

Київського університету імені Бориса Грінченка

Стаття присвячена встановленню дискурс-ідентифікуючих категорій, які співвідносяться із вживанням персонального та часово-просторового дейксису американського блогера Фіони Циткін на прикладі її блогів, які є складовою частиною медійного дискурсу. Методологічною базою дослідження слугував метод дискурс-портретування, запропонований І.Ф. Ухвановою-Шмиговою.

Ключові слова: медійний дискурс, дискурс-портрет, блогосфера

Following I.F.Ukhvanova-Shmygova's discourse portraiting methodology this article focuses on the discourse-identifying categories, such as the use of personal and temporal-spatial deixis of American blogger Fiona Citkin.

Our conclusions are checked against the examples of speaking behaviour of the blogger in question. We used illustrations drawn from Fiona Citkin's blogs.

Key words: media discourse, a discourse-portrait and categories of discourse.

Постановка проблеми. Ця наукова розвідка присвячена визначенню адресант-ідентифікуючих категорій, які у мовленні виражаються через специфіку вживання персонального та часо-просторового дейксису і є штрихами до дискурс-портрета американського блогера українського походження Фіони Циткін (*Fiona Citkin*). Дискурс-портретування ще не стало поширеною практикою у науковому філологічному просторі України, хоча вивчення мовленнєвої поведінки особистості за методикою І.Ф.Ухванової-Шмигової видається акуратним і ефективним. **Об'єкт** дослідження становить мовленнєва поведінка Фіони Циткін, а **предмет** – особливості вживання мовленнєвих одиниць – дейктиків (персональних та часо-просторових), які можна трактувати як адресант-ідентифікуючі. **Мета дослідження** полягає у встановленні характерних рис особистості Фіони Циткін на прикладі використання нею персональних та часо-просторових дейктиків. **Матеріалом дослідження** слугували англomовні статті блогера. Загальний обсяг статей складає 43 одиниці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичну основу цієї розвідки складають надбання сучасних дискурсивних студій, зокрема праці І.Ф.

Ухванової-Шмигової, білоруського дискурсолога [1, с. 45]. У нашій розвідці дискурс розглядається, в першу чергу, як письмовий текст в соціальному контексті, який дає уявлення про продуцента мовлення.

Модель адресанта включає в себе дискурс-категорії: *самоідентифікації, пріоритету теми / адресата, часу, простору, місії, направленості інформації, контакт з аудиторією, ступеню активності адресатів комунікації, співвідношення «міф – реальність», діяльності, інтертекстуальності, лінгвістичного статусу, відкритості / закритості тексту, соціально-рольового аналізу*. Саме зазначені категорії відносять до адресант-ідентифікуючих, оскільки вони представляють «Я» в тематичному зрізі як предметно-орієнтовану інформацію. Дискурс-категорія «самоідентифікація» стала визначальною, провідною в реконструкції портрета адресанта, інші дискурс-категорії – підлеглими, які розкривають і характеризують основні компоненти першої дискурс-категорії.

Постановка завдання. У межах цієї розвідки необхідно виділити дискурс-категорії, характерні для мовленнєвої поведінки досліджуваної – *самоідентифікацію та позиціонування у часі та просторі* з метою визначення деяких рис дискурс-портрета Фіони Циткін.

Виклад основного матеріалу.

Дейксис, як відомо, є вказуванням без називання. Розрізняють, зокрема, персональний (*I, you, he, she, it, we, they*), локальний (*here, there*), темпоральний (*now, then*) дейксис. Дейксис, по-перше, є контекстуально обумовленим. По-друге, співвідношення та характер вживання таких одиниць може точно змальовувати характер мовця, його самовизначення у часі – просторі та самопозиціонування у соціумі (самовключення у простір «ми» або ж протиставлення «Я» не «ми», «Я» не «вони»). Помітно частотне вживання персональних дейктиків третьої особи сигналізує про екзоцентричну, зовнішньо-орієнтовану особистість, яка переймається проблемами третіх осіб (*he, she, it, they*). Ф. Циткін, в першу чергу, позиціонує себе як ретранслятор чужого життєвого досвіду, споглядач, аналітик, *observer*. З іншого боку, значна

рясність вживання персональних дейктиків першої особи є, по-перше, свідченням внутрішнього спрямування (*I, me, my*), егоцентричності досліджуваної, але рівновелике поєднання *I, my, me* з *we* свідчить про Фіону Циткін як про командного гравця, члена спільноти, яка не ставить себе вище своїх читачів та інших жінок-емігрантів. Вживанням персональних дейктиків першої особи множини, мовець ніби залучає аудиторію до свого кортежу, наголошуючи тим самим на взаємному зв'язку комунікантів.

Дискурс-портрет, як виявилось, належить до хронологічно змінних характеристик і не є константою. Встановлено, що у мовленні Ф.Циткін часто вживаними є дейктики *we*, але *we* у 2013-2014 відрізняються від *we* 2017-2018, якщо у 2013 *we* показує належність Фіони Циткін до жінок емігрантів, то у 2018 *we* співвідноситься із американською спільнотою, що свідчить про повне асимілювання автора в Америці. Приклад 2013 року (1) показує, що Фіона Циткін не відділяє себе від інших емігрантів, розповідаючи, що вони мають спільні проблеми.

(1) «*Some habitually intolerant folks downgrade the contributions of 40 million foreign-born Americans who are daily breaking through the language-culture ceiling. In truth, we cannot afford these intolerances any longer: Global realities of today push us to hold on to all available resources, including the creativity of our immigrants.*» [3].

Приклад (2) 2018 року демонструє асимілювання Фіони Циткін в американському суспільстві, словами *our government* автор позиціонує себе не як емігрант, а як громадянин американського суспільства.

(2) «*Celebrating Independence Day, we remember that the Declaration rejected restrictions on trade and immigration—thus, we cannot allow our government to sponsor the next wave of xenophobia.*» [2].

Простір і час. Розрізняють географічний та модальний простори. До першого відносять *місцевий* та *глобальний*, до другого – *реальність* – *віртуальність*. Останній з названих виходить за межі цієї розвідки і не буде розглядатися у цій статті. Про місцеве проектування йдеться, коли мовець

локалізує себе на рівні малих географічних просторів, про глобальний рівень можна говорити, коли мовець бачить себе у планетарному масштабі, у межах Сонячної системи, Всесвіту.

Локально Фіона Циткін позиціонує себе доволі широко, не обмежуючись малою місцевістю (місто, селище, край, штат), локалізуючи себе простором США.

(3) *«The success in **the US** always correlated with integrating into its mainstream culture: the deeper the integration, the more advanced the success of a new immigrant. Research shows that **the United States** has an Anglo majority which is politically and economically dominant.»* [4].

Блогерша розповідає про Америку як одне ціле, не зосереджуючись конкретно на штаті, та уникаючи маркерів *here / there*.

Фіона Циткін підкріплює свої пости власними життєвими прикладами, що робить її пости більш сприйнятними та реальними для читачів. Наприклад:

(4) *«When **I lived in Europe**, I taught English for a living. By European standards, **my English won frequent compliments**. In the U.S., however, **people keep asking me where I'm from**. I never take it personally;»* [3].

Адресант-ідентифікуюча дискурс-категорія «час» Ф. Циткін дає змогу встановити, що досліджувана не мрійник, одержимий фантастичними ідеями, а людина сучасна, яка переймається проблемами сьогодення. Дослідивши вживання часових форм, виявлено, що найбільш вживаним є теперішній час Present Simple та Present Perfect.

(5) *«Immigration **has defined today's presidential campaign** more than any other issue. We've **never seen** so many sons of immigrants running for president — or imagined more depressing prospects than closing the door to immigrants who came after us, which some U.S. presidential candidates promise. Gender equality became another huge issue — because chances **are** Hillary Clinton's coming on top.»* [5].

Такі слова, як *today's presidential campaign* підтверджують, що досліджувана людина сучасна. Пости 2017-2018 років все більше зосередженні

на політичній ситуації, адже з обранням президента Дональда Трампа проблема еміграції стала нагальною.

Висновки. Постать блогера Фіони Циткін вимальовується неоднозначною та хронологічно змінною. Все ж, узагальнено вона постає командним гравцем, яка не відділяє себе від аудиторії, спершу Фіона Циткін показує свою належність до жінок-емігрантів, пізніше автор позиціонує себе як американка, яка переймається СВОЇМ урядом. Також характер вживання персонального дейксису свідчить про героїню як спостерігача так і діяча, лідера. Командність є константною характеристикою Фіони Циткін, змінним є коло її входження (з рухом від кола емігрантів у коло громадян країни).

Дискурс категорія «час» дає уявлення про блогершу як людину сучасну, яка мислить прогресивно, дискурс категорія «місця» локалізує Ф. Циткін географічно у межах країни США.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ухванова-Шмыгова И.Ф. Дискурсные методики в профессиональной деятельности гуманитария : учеб.-метод. комплекс / И.Ф. Ухванова-Шмыгова. – Минск : БГУ, 2013. – 202 с.
2. Citkin F. Independence on Our Minds [Електронний ресурс] / Fiona Citkin // Thrive Global. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://thriveglobal.com/stories/independence-on-our-minds/>.
3. Citkin F. Language-Culture Ceiling and Breakthroughs of Immigrant Women Leaders [Електронний ресурс] / Fiona Citkin // The Huffpost. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: https://www.huffingtonpost.com/fiona-citkin-phd/breakthroughs-of-immigrant-women-leaders_b_3964624.html.
4. Citkin F. Cracking American Culture-and-Success Code [Електронний ресурс] / Fiona Citkin // fionacitkin.com. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://fionacitkin.com/cracking-american-culture-and-success-code/>.

5. Citkin F. Immigrant Women Should Be a Distinct Diversity Demographic [Электронный ресурс] / Fiona Citkin // Huffpost. – 2017. – Режим доступа до ресурсу: https://www.huffingtonpost.com/entry/presidential-campaign-and_b_9005646.html.